

FAVV Raadgevend Comité Werkgroep Adviezen

Advies Sectorale Bemonsteringsplannen

1. Inleiding

Aan de werkgroep Adviezen van het FAVV Raadgevend Comité (RC) wordt gevraagd (zie FAVV-nota aan de leden van het Raadgevend Comité d.d. 24.09.2020, opgenomen in bijlage A):

- een advies te formuleren omtrent de in punt 5 vermelde pistes met het oog op stimulatie van de ontwikkeling van een sectoraal bemonsteringsplan (SBP);
- een advies te formuleren omtrent hoe de sector zelf haar eigen leden zou kunnen stimuleren om een SBP op te stellen;
- te onderzoeken welke sectoren bereid zijn samen te werken met het oog op de ontwikkeling van een gemeenschappelijk (sector-overschrijdend?) SBP;
- alsook een advies over enig ander element m.b.t. het SBP dat nuttig geacht wordt.

2. Context

Voor de context wordt verwezen naar de FAVV-nota aan de leden van het Raadgevend Comité d.d. 24.09.2020, inclusief o.a. de resultaten van de enquête uitgevoerd door FAVV in 2019 (opgenomen in bijlage A).

3. Visie FAVV RC

Met de bevraging van de leden van het RC over hun visie op SBPnen als basis, wordt volgende SWOT-analyse opgesteld:

Strengths	Weaknesses
Bijdrage tot (proces)bewaking Uitgebreide doelstelling – input ACS, exportcertificatie, FAVV-controleprogramma Hoge representativiteit in termen van deelnemende bedrijven en/of afgedekte volumes Forum voor constructieve samenwerking en uitwisseling Wetenschappelijk onderbouwd Frequente revisie Gezamenlijke sectorale aanpak van (opkomende) gevaren Trendanalyses Brede scope van analyses (residuen, microbiologie, contaminanten, kwaliteit) Sectorale overzichten van analyseresultaten Kostenvoordeel ten opzichte van individuele bedrijfsspecifieke bemonsteringsplannen	Financiële (en materiële) bijdrage voor deelnemers Medewerking van operatoren gehinderd door geheimhouding van het productieproces Praktische organisatie en uitwerking van de SBP – zowel op niveau sector als deelnemers Discussies over tegenanalyses binnen de sector en met het FAVV Verplichte deelname door de leden-operatoren beïnvloedt level playing field versus niet-leden
Opportunities	Threats
Evaluatie en goedkeuring door het FAVV Wetenschappelijk Comité Uitwisselen resultaten met het FAVV (officiële controleprogramma) Duidelijke communicatie van het FAVV over de impact van een (gevalideerd) SBP op de betrokken sector en op sectoren zonder SBP	Geen of beperkte impact op FAVV officiële controleprogramma voor betrokken sector Bij impact op FAVV officiële controleprogramma verschuiven controles naar andere sectoren (lees: betalen sectoren met SBP mee voor controle bij sectoren zonder SBP) Beschikbaarheid (geaccrediteerde) laboratoria Voorwaarden voor validatie van een SBP (specifiek de verplichting tot derde partij staalname) Officiële controle, inclusief controleprogramma, bij niet-deelnemers aan een SBP (niet-deelnemers genieten mee van de voordelen indien sector over SBP beschikt)

4. Adviezen FAVV RC

4.1. Advies met betrekking tot FAVV-pistes met het oog op de stimulatie van de ontwikkeling van een SBP

Rekening houdende met de geïdentificeerde belemmeringen worden enkele *mogelijke pistes* geformuleerd door het FAVV tot stimulatie van SBP (zie punt 5 van bijlage A).

- *Eventueel meer gewicht geven aan SBP om zo bepaalde analyses te verminderen? Op welke manier? De vrijgemaakte middelen zouden elders geherinvesteerd kunnen worden (andere analyses of inspecties) (~ meer uitwisseling van gegevens en resultaten vereist).*
- De leden van het FAVV RC begrijpen dat het FAVV in bovenstaande feitelijk refereert naar 'gevalideerde SBP'. Het is belangrijk het onderscheid tussen 'SBP' in zijn algemeenheid en meer specifiek 'gevalideerde SBP' te maken. Om tot een gevalideerd SBP te komen dienen heel wat voorwaarden gerespecteerd te worden (zie olijsting FAVV document). Zo moet de methodologie door het WetCom geëvalueerd worden, moet de representativiteit van de sector gegarandeerd zijn en moet oa met laboratoria gewerkt worden geaccrediteerd voor de desbetreffende matrix-parameter combinatie. Het bekomen van een validatie van een SBP kan een belangrijke financiële impact hebben op de sector, niet alleen in tijdsbesteding, maar ook bv doordat hogere aantallen analyses vereist zijn, minder vrijheid in keuze labo's (met mogelijks impact op analysekost),...
- In bovenstaande wordt het verminderen van analyses in het FAVV controleprogramma als piste voor stimulatie van een gevalideerd SBP als uitgangspunt genomen. Echter, bij de voordelen die door de sectoren in de enquête naar voor werden geschoven wordt het verminderen van de analyses in het FAVV controleprogramma niet vermeld. (zie FAVV document: '*De belangrijkste redenen om er een te hebben zijn: een betere (proces-)bewaking, het in kaart brengen van de risico's op sectorniveau, een vermindering van de kosten en een voordeel in het kader van de export.*'). Inderdaad, de leden van het FAVV RC geven aan dat de belangrijkste voordelen voor SBP het proactief in kaart brengen van de risico's op sectorniveau, de input die ze leveren voor de eigen ACS van operatoren, en het faciliteren van export zijn. Een daling van het aantal stalen in het controleprogramma van het FAVV blijkt weinig meerwaarde te leveren voor operatoren, en dus voor sectoren om een gevalideerd SBP op te stellen. Daarenboven wordt er geen becijferde informatie gegeven over in welke mate de analyses van het FAVV controleprogramma gereduceerd kunnen worden (noch inzake hoeveelheid analyses, noch inzake kosten). Om te kunnen beoordelen of dergelijke reductie alsnog een incentive kan betekenen is transparante informatie mbt de oorspronkelijke aantallen analyses (en kostprijs) en de gereduceerde aantallen analyses (en kostprijs) nodig.
- Om eventueel meer gewicht te geven aan een SBP is transparantie en een open communicatie tussen de betrokken sectoren en het FAVV nodig wat betreft de inhoud en de analyseresultaten van zowel het SBP als het FAVV controleprogramma. Voor de SBPn gebruikt in het kader van het FAVV officiële controleprogramma, stellen de leden van het FAVV RC dat waar de grote lijnen van het officieel controleprogramma gekend zijn, er nog onduidelijkheid blijft bij diverse details. Specifiek is het niet steeds duidelijk hoe (meer gewicht van een) SBP vertaald wordt in het verminderen van bepaalde analyses. Het is belangrijk dat het FAVV transparant aangeeft hoe de resultaten van de SBPn gebruikt worden bij de gevarenanalyse en de risicobeoordeling voor het officiële controleprogramma. En hoe deze laatste worden aangegrepen om enerzijds aan SBPn meer gewicht toe te kennen en anderzijds de vrijgemaakte middelen elders in te zetten.
- Bij de betrokken sectoren met een SBP en een vermindering van de officiële analyses ontstaat de bedenking dat de sector (financiële) inspanningen levert, om besparingen bij het FAVV toe te laten. Indien de vermindering van de analyses in de betrokken sectoren leidt tot aanpassingen – verhogingen – van de analyses in andere sectoren, dan kan terug bij de betrokken sectoren de bedenking ontstaan dat de sector (financiële) inspanningen levert, ten gunste van andere sectoren. Dit kan leiden tot de-loyaliteit tussen de sectoren, en is allerm minst een incentive voor ontwikkeling van gevalideerde SBP.
- Het is noodzakelijk dat de eventueel bij het FAVV vrijgemaakte middelen door verlaging van het aantal analyses in het FAVV controleprogramma dankzij de aanwezigheid van gevalideerde SBP (minstens ten dele) terugvloeien naar de betrokken sectoren. Als voorbeeld van dergelijke

- terugvloei zou een tegemoetkoming in kosten van het SBP kunnen voorzien worden, of zouden operatoren die deelnemen aan een SBP kunnen genieten van een gereduceerde heffing.
- Immers, het opstellen, uitvoeren en beheren van SBPnen vertegenwoordigt een belangrijke kostenpost in het budget van de sectoren. Enkele sectoren gaven aan dat de analysekost van een monsternameplan al gauw respectievelijk +/- 72 000 euro, +/- 133 000 euro, +/-164 000 euro of +/- 255 000 euro bedraagt (niet exhaustieve opsomming). Hierin zit niet altijd de staalnamekost vervat. Naast deze kost, is er ook de werkingskost die niet alleen de kost van de nodige logistieke programma's omvat, maar vooral ook de coördinatie van het opstellen, uitvoeren en beheren van het programma.
  - Het FAVV zou de SBPnen ook kunnen gebruiken bij de organisatie en implementatie van de officiële inspecties. De sectoren stellen zich de vraag in welke mate een (gevalideerd) SBP een impact kan hebben op de inspectiefrequentie bij de operatoren van de betrokken sectoren.

De leden van het FAVV RC begrijpen slechts gedeeltelijk de link die het FAVV wil maken tussen de waarde/het gewicht van (gevalideerde) SBPn en de officiële controles, specifiek het officiële controleprogramma. De concrete toepassing kan echter leiden tot overhevelingen en de-loyaliteit tussen sectoren. Dit komt de stimulatie van SBPn niet ten goede. De leden van het FAVV RC pleiten voor de toepassing van effectieve incentives voor het opstellen van gevalideerde SBP, waarbij de vrijgemaakte middelen ten minste ten delen terugvloeien naar de betrokken sectoren.

- *Groepsaankopen voor bemonstering / analyses. (~schaalvoordeel bij de labo's)*
  - Een vergelijking in aanpak tussen de SBPnen vertegenwoordigd in de werkgroep Adviezen toont duidelijke verschillen, zowel op het vlak van bemonstering als op het vlak van analyses.
  - Wat betreft de bemonstering gebeurt dit ofwel door de operator zelf (bv gedeeltelijk bij SBP BFA), door een tweede partij (bv de producentenorganisaties voor hun aangesloten leden-producenten voor het VBT/KDT SBP voor groenten en fruit versmarkt), ofwel (althans gedeeltelijk) door een derde partij (geaccrediteerde onafhankelijke staalname door certificatie-instellingen) (bv geaccrediteerde Interprofessionele Organismen voor staalnames monitoringprogramma rauwe melk van MilkBE, staalname door geaccrediteerde OCI bij BFA). De aard van de bemonstering varieert uiteraard naargelang de sector en de matrices – bijvoorbeeld aardappelen, rauwe melk, levende dieren, karkassen, diverse groenten en fruit. De werkgroep ziet hier weinig tot geen mogelijkheden voor groepsaankopen over de SBPn en heen.
  - Gezien de verschillende risico's binnen de verschillende sectoren variëren logischerwijze ook de analyses naargelang de sector. Afhankelijk van de sector verschilt het relatief aandeel van analyses op residuen, contaminanten, microbiologische parameters en kwaliteitsparameters. Ook in de specifieke analysescope worden verschillen vastgesteld tussen de SBPn en. Immers, niet alle parameters/analyses zijn voor alle sectoren relevant. Rekening houdend met deze specificiteit van de SBPn en, ziet de werkgroep ook hier weinig tot geen mogelijkheden voor groepsaankopen over de SBPn en heen.
  - Daarenboven leert de vergelijking van de SBPn en dat met een diverse groep van laboratoria wordt samenwerkt. Bij bepaalde SBPn en ligt de keuze van de laboratoria bij de deelnemende operatoren. Bij andere SBPn en wordt de keuze sectoraal gemaakt. Daarenboven kan de expertise inzake matrices van één labo niet voor alle SBP geschikt zijn. Ook dit leidt ertoe dat weinig tot geen mogelijkheden worden erkend voor groepsaankopen.

De leden van het FAVV RC zien, omwille van bovenstaande elementen, weinig tot geen mogelijkheden voor groepsaankopen betreffende bemonstering en analyses over de sectoren heen. Deze factor geldt dan ook minder tot niet als mogelijke stimulans voor SBP.

- *De WG adviezen van het RC kan een advies ontwikkelen over hoe de sector zelf haar eigen leden zou kunnen stimuleren. In functie daarvan zou er vervolgens een gemeenschappelijk SBP (bv. o.a. voor heel de sector TRA of bij voorkeur voor heel de voedselketen) uitgewerkt kunnen worden door de sector.*
  - Voor wat betreft het advies over hoe de sector zelf haar eigen leden zou kunnen stimuleren wordt verwezen naar punt 4.2.
  - Voor wat betreft de mogelijke uitwerking van een gemeenschappelijk SBP – bijvoorbeeld voor heel de sector TRA of bij voorkeur voor heel de voedselketen, wordt verwezen naar

bovenstaande bedenkingen betreffende groepsaankopen voor bemonstering en analyses; alsook naar punt 4.3.

De leden van het FAVV RC verwijzen naar de punten 4.2 en 4.3 voor het advies bij deze.

4.2. Advies met betrekking tot hoe de sector zelf haar eigen leden zou kunnen stimuleren om een SBP op te stellen

K. Beullens (FAVV) verduidelijkte in een telefonisch overleg (08.07.2021) dat dit tweeledig moet gelezen worden, met name:

- *Hoe zou een sector zelf haar eigen leden (in het geval dit sub-sectoren betreft) kunnen stimuleren om een SBP op te stellen en/of*
  - De sector(organisatie) heeft een coördinerende rol over de sub-sectoren heen.
  - De sector kan een forum bieden voor een constructieve uitwisseling van informatie betreffende een SBP tussen de sector en de sub-sectoren, en tussen de sub-sectoren onderling. De informatie kan betrekking hebben op opkomende gevaren, zodat proactief of vroegtijdig hierop kan gereageerd worden binnen een SBP. De informatie kan betrekking hebben op de analyseresultaten, waarbij globale overzichten op sectorniveau –voor zover beschikbaar- ter beschikking kunnen gesteld worden van de sub-sectoren. De uitwisseling van informatie kan tevens de praktische uitwerking en implementatie van een SBP omvatten, nl. informatie over methodologie, bemonstering en analyses. Tot slot kan de informatie-uitwisseling ook wijzen op de voordelen van een SBP ten opzichte van het FAVV. Op die manier kunnen sub-sectoren aangespoord worden om met de informatie aan de slag te gaan en een eigen SBP op te stellen. Expertise van de sector kan hierbij ter beschikking gesteld worden.
  - De sector zou de sub-sectoren ook kunnen aanzetten tot samenwerking bij het opstellen en toepassen van een SBP. Zoals vermeld in punt 4.1 is deze samenwerking over sub-sectoren geen evidentie, omwille van de specificiteit van de sub-sectoren en de SBPn.
  - Uit de oplistings van de bestaande (gevalideerde) SBP (zie punt 2 van de FAVV nota) blijkt dat dit allen sectoren betreft die dicht staan bij de primaire sector. De SBP zijn daarbij uitgerold op goed afgebakende grondstoffen. Vanuit de principes van autocontrole is dergelijke aanpak, waarbij een monitoring toegespitst wordt op de grondstof, een logische werkwijze om de grondstof specifieke risico's vroegtijdig in de keten te identificeren en op te volgen. Volgens de leden van het RC FAVV zijn enkel in dergelijke situaties efficiëntiewinsten te boeken voor SBP.
  - Ook voor wat betreft export, kan de sector een forum bieden voor uitwisseling van informatie. Sub-sectoren zullen hier vooral aangezet worden tot een SBP indien dit een expliciete voorwaarde is voor markttoegang. Maar ook hier zal het niet evident zijn om sub-sectoren te laten samenwerken aan een overkoepelend SBP.
- *Hoe zou een sector zelf haar eigen leden (in het geval dit operatoren betreft) kunnen stimuleren om deel te nemen aan bestaande of nieuwe SBP.*
  - Ook in dit geval heeft de sector(organisatie) een coördinerende rol over de leden heen.
  - De sector kan een forum bieden voor een constructieve uitwisseling van informatie betreffende het SBP tussen de sector en de leden, en tussen de leden onderling. De informatie betreft dezelfde elementen als hiervoor aangegeven (opkomende gevaren, globale overzichten van analyseresultaten, praktische uitwerking en implementatie van het SBP, voordelen van het SBP). De uitwisseling van informatie biedt de leden de mogelijkheid om van elkaar te leren.
  - De leden kunnen gewezen worden op de commerciële waarde van het SBP, nl. overzichten van analyseresultaten kunnen ter beschikking gesteld worden van binnen- en buitenlandse klanten, deelname aan een SBP kan markttoegang verschaffen tot derde landen.
  - De sector kan inzetten op de voordelen van een SBP ten opzichte van individuele bedrijfsspecifieke bemonsteringsplannen. Het element van groepsaankopen – zowel voor bemonstering, als voor analyses – biedt binnen een SBP van een sector wel mogelijkheden en (financiële) voordelen.
  - Algemeen zou een sector de deelname aan het SBP door alle leden verplichtend kunnen verbinden aan het lidmaatschap van de sectororganisatie. Hoe dan ook zal het belangrijk zijn dat er incentives verbonden zijn aan de deelname aan het SBP. En hier wordt terug verwezen naar

het belang van transparantie en communicatie vanuit het FAVV, en de (tenminste gedeeltelijke) terugvloei van de vrijgemaakte middelen naar de betrokken sector. Hierbij kunnen voorwaarden gesteld worden mbt deelname van de leden aan het respectievelijke SBP. De betrokken sectoren verwachten duidelijke toelichting vanuit het FAVV over hoe een (gevalideerd) SBP in rekening wordt gebracht bij het officiële controleprogramma en de officiële inspecties, en welke bestemming de vrijgemaakte middelen krijgen.

4.3. Advies met betrekking tot welke sectoren bereid zijn om samen te werken met het oog op de ontwikkeling van een gemeenschappelijk (sector-overschrijdend) SBP

- Uit de reacties van de leden van het FAVV RC bij de adviespunten opgenomen in punten 4.1 en 4.2 wordt het reeds duidelijk dat een samenwerking over sectoren heen voor het ontwikkelen van een gemeenschappelijk sector-overschrijdend SBP niet evident is.
- Voor de onderscheiden elementen van een SBP zien de betrokken sectoren momenteel weinig tot geen meerwaarde in een sector-overschrijdende aanpak. Het gaat hierbij om onder meer de opvolging van opkomende gevaren, de risico-evaluatie, de bemonstering en de analyses, dewelke allen grondstof- en processpecifiek zijn. Het voordeel van de bestaande SBP is dat ze uitgewerkt worden door specialisten binnen een sector waardoor ze zeer doelgericht mogelijke contaminanten opsporen en kort op de bal kunnen spelen. Deze meerwaarde komt niet tot uiting in een sector-overschrijdende aanpak.
- Eerder is reeds aangegeven dat weinig tot geen efficiëntiewinst wordt verwacht van groepsaankopen. De mogelijkheden voor groepsaankopen betreffende bemonstering en analyses over de sectoren heen zijn beperkt tot onbestaande. Los van de groepsaankopen zijn daarenboven de bemonstering en de analyses op zich moeilijk tot niet over diverse sectoren te combineren. Het is de sectoren niet duidelijk hoe de matrixen en de parameters gestroomlijnd kunnen worden tot een sector-overkoepelende aanpak, en vooral tot een (meer)waarde voor de betrokken sectoren.
- Een gemeenschappelijke sector-overschrijdende aanpak roept bij de sectoren een aantal vragen op, zoals onder meer betreffende het beheer van dergelijk SBP, de financiering, en de eerder vermelde praktische zaken van de implementatie.
- Het opzet van een SBP over heel de sector TRA of over heel de voedselketen is een complex gegeven, dat aansluit bij de aanpak en de complexiteit van het officieel controleprogramma van het FAVV. Dergelijke complexiteit vraagt de nodige expertise en middelen, en lijkt volgens de werkgroep Adviezen geen (vrijwillige) taak voor de betrokken sectoren. Nogmaals, temeer daar de (schaal)voordelen beperkt tot onbestaande zijn.

4.4. Advies met betrekking tot enig ander element m.b.t. het SBP die nuttig geacht wordt

De leden van het FAVV RC zijn van mening dat een verduidelijking van de validatiecriteria voor een SBP enerzijds, en het uitwerken van een aantal tools mbt het opstellen van gevalideerde SBP anderzijds het opstellen van gevalideerde SBP kan vergemakkelijken. Aandacht voor het financiële aspect van de SBPn (met de nodige incentives) zal de ontwikkeling van gevalideerde SBP verder stimuleren.

In deze context hebben de leden van het FAVV RC volgende bemerkings (oa bij de validatiecriteria voor een SBP in het kader van het FAVV-controleprogramma zoals opgenomen in bijlage 1 van de FAVV-nota (opgenomen in bijlage A)):

- Voor het uitwerken van de methodologie zou het FAVV richtlijnen kunnen opstellen voor een degelijke statistische onderbouwing.
- De criteria bepalen niet eenduidig hoe en wanneer de inhoud (zowel de methodologie, de risico-evaluatie als de resultaten) van het SBP aan het FAVV moet gecommuniceerd worden.
- Transparantie en een open communicatie tussen de betrokken sectoren en het FAVV wat betreft de inhoud en de analysesresultaten van zowel het SBP als het FAVV controleprogramma zou de sectoren meer duiding kunnen geven over wat verwacht wordt mbt de gelijkwaardigheid van de laboresultaten en opvolgingsmaatregelen van SBPn met de officiële controleresultaten. Dit zou de complementariteit van het FAVV controleprogramma en de SBPn, en de totale efficiëntie van de aanpak bevorderen.
- De criteria bepalen niet eenduidig wanneer een SBP een representatief deel van een sector betreft.

- De monsternamen via ISO 17020-geaccrediteerde organismen (minstens voor een deel) en de analyses door ISO 17025-geaccrediteerde laboratoria voor de betrokken parameter-matrix is niet altijd haalbaar en betaalbaar voor de sectoren. Deelname aan ringtesten wordt voor bepaalde SBP'en als afdoende gezien bij de selectie van laboratoria.

- De resultaten van SBP zouden door het FAVV beter kunnen gebruikt en gecommuniceerd worden, nl. voor vergelijkingen op Europees niveau, voor onderhandelingen met derde landen over importvoorwaarden. Het spreekt voor zich dat SBP'en een cruciale rol (kunnen) spelen in exportdossiers.

- Het is belangrijk om bij de beoordeling van een SBP door het FAVV (Wetenschappelijk Comité) ook rekening te houden met economische aspecten. De SBP'en kosten de sectoren jaarlijks enkele tien- tot zelfs honderdduizenden euro's (zie ook hoger), wat voor de sectoren en de aangesloten leden een belangrijk item in de begroting betekent. Deze financiële inspanning is daarenboven niet altijd even gemakkelijk te verantwoorden.

Bijlage A – Sectorale Bemonsteringsplannen – FAVV-nota aan de leden van het Raadgevend Comité d.d. 24.09.2020

Deze nota is bestemd voor de leden van het Raadgevend Comité met het oog op het formuleren van een advies omtrent de eventuele toekomstige ontwikkelingen op het vlak van sectorale bemonsteringsplannen (SBP).

Aan de WG adviezen van het Raadgevend Comité wordt gevraagd:

- een advies te formuleren omtrent de in punt 5 vermelde pistes met het oog op stimulatie van de ontwikkeling van een SBP;
- een advies te formuleren omtrent hoe de sector zelf haar eigen leden zou kunnen stimuleren om een SBP op te stellen;
- te onderzoeken welke sectoren bereid zijn samen te werken met het oog op de ontwikkeling van een gemeenschappelijk (sector-overschrijdend?) SBP
- alsook een advies over enig ander element m.b.t. het SBP dat nuttig geacht wordt.

1. Inleiding

Deze nota kadert in onderstaande operationele en strategische doelstelling:

5.2. Samenwerking met andere overheden, de delegatie van taken, het beroep op derden en de uitvoering van taken voor derden worden op een kostenefficiënte manier georganiseerd zonder dat dit negatief afstraalt op het FAVV.

5.2.3. Onverminderd de verantwoordelijkheid met betrekking tot de veiligheid van de voedselketen zal het FAVV waar de middelen het toelaten samenwerken met initiatieven van derden die tot doel hebben de veiligheid en de kwaliteit van de producten te verzekeren.

Bevorderen van sectorale bemonsteringsplannen (SBP) die gevalideerd zijn door het SciCom in het kader van de autocontrole.

Identificeer de belemmeringen voor sectorale bemonsteringsplannen, zodat deze kunnen worden verminderd en identificeer initiatieven om deze aan te pakken.

Behalve commerciële overwegingen (bv. productcertificatie, ...) worden de resultaten van de SBP soms eveneens gehanteerd in verschillende FAVV contexten:

- als input voor het eigen ACS;
- als input met het oog op exportcertificatie naar derde landen;
- als input voor het FAVV-controleprogramma.

De voorwaarden om in rekening gebracht te kunnen worden bij het controleprogramma van het FAVV zijn opgenomen in bijlage 1 bij deze nota.

2. AS IS

Op dit moment zijn er verschillende SBP waarmee rekening gehouden wordt op vlak van export of in het kader van het controleprogramma van het FAVV:

Sector	gebruikt ondertekening voor van bepaalde exportcertificaten	gebruikt in het kader van het controleprogramma van het FAVV
Diervoeders	Ja	Ja
Aardappelen	Nee	Ja
Groenten en fruit	Ja	Nee
Granen	Nee	Nee
Maalderijen	Nee	Nee
Zuivel	Ja	Nee
Vlees	Ja	Nee

In een aantal gevallen wordt bv. geen rekening gehouden met de resultaten van het SBP in het controleprogramma van het FAVV aangezien het over een niet-significant aantal gaat (bv. zuivel...). In andere gevallen worden de resultaten van het SBP niet in rekening gebracht in het controleprogramma van het FAVV wegens het niet respecteren van één of meerdere vereisten van bijlage 1 van deze nota (vb. graansector: geen monsternamen door onafhankelijke derde).

3. TO BE

3 belangrijke basisprincipes zijn:

- een SBP moet **voldoen aan dezelfde voorwaarden** als deze die gesteld zijn aan het **bedoeld gebruik** (~coherentie van de bedoelde context, vb. analyse door ISO 17025 geaccrediteerde labo's indien in kader van controleprogramma, ...);
- de impact van de resultaten van een SBP is gelinkt aan het bedoeld gebruik. Als de exportcertificatie zich baseert op SBP, dan zal een eventueel ongunstig resultaat een impact hebben op de volledige hoeveelheid producten / loten zoals initieel vastgelegd door het SBP (geëxporteerd product/ lot);
- er dient op voorhand gekend te zijn welk monster bij een operator bestemd is voor het SBP en in welke context. Het is namelijk niet de bedoeling de context te beslissen in functie van het bekomen resultaat.

Context	Voorwaarden ¹	Impact van resultaten
- Als input voor het eigen ACS	Zie voorwaarden, gesteld aan het ACS van de operator	Impact op het ACS
- Als input met het oog op export-certificatie naar derde landen	Zie de certificatievoorwaarden, gesteld door het derde land	Impact op certificatie van export
- Als input voor het FAVV controleprogramma	Zie bijlage 1 van deze nota	Impact op het controleprogramma

Als bijlage 2 werd een ontwerp van tabel opgesteld m.b.t. de mogelijkheid tot valorisatie van reeds genomen monsters door de operator vs. de sector en vs. het FAVV en de mogelijke interactie.

4. Enquête

In het najaar van 2019 werd een enquête uitgevoerd omtrent dit onderwerp. Deze enquête werd verstuurd naar de sectoren die behoren tot de toeleveranciers van de primaire productie, de primaire productie en de sector transformatie. De sector distributie werd niet betrokken wegens weinig relevant.

Uiteindelijk werd er feedback ontvangen van 10 organisaties (2x feed, 4x vlees, zuivel, AGF, granen en oliën & vetten). Er werd geen reactie ontvangen van o.a. de volgende sectoren: vis, voedingssupplementen, Choprabisco, brouwers, koffiebranderijen, frisdranken, margarine, insecten, Brema, de landbouworganisaties, de zelfmengers, Fevia en Fenavian.

Uit de enquête blijkt dat:

- Bij de sectoren die een sectoraal bemonsteringsplan hebben, is de participatiegraad hieraan meestal zeer representatief. Men analyseert in de meeste gevallen zowel chemische als microbiologische parameters en er is aandacht voor opkomende gevaren.
- Alle respondenten die een sectoraal bemonsteringsplan hebben, geven aan dat dit wetenschappelijk onderbouwd is. Bovendien gebeurt de monsternamen in de meeste gevallen door onafhankelijke derden en de analyses door geaccrediteerde labo's. Een beperkt aantal doet daarnaast eveneens beroep op andere labo's.
- Iedereen die deelgenomen heeft aan de enquête vindt dat het bemonsteringsplan wetenschappelijk onderbouwd moet zijn. Ongeveer 70% vindt het bovendien belangrijk dat de

¹ Vb. accreditatie van labo's, accreditatie van monsternemers, ...

monsters genomen worden door onafhankelijke derden en ongeveer 50% vindt dat accreditatie belangrijk is voor de labo's. De overige 50% vindt dat ringtesten volstaan voor de labo's.

- De meeste deelnemers aan de enquête vinden dat er een meerwaarde is verbonden aan een sectoraal bemonsteringsplan. De belangrijkste redenen om er een te hebben zijn: een betere (proces-)bewaking, het in kaart brengen van de risico's op sectorniveau, een vermindering van de kosten en een voordeel in het kader van de export. Er werden ook een aantal belemmeringen geïdentificeerd om een sectoraal bemonsteringsplan te ontwikkelen: de kostprijs (waarbij bv. ook de link gelegd wordt met de residuechten)², de afstemming met de FAVV-controles die kan verbeterd worden, discussies omtrent tegenanalyses, (beperkte) medewerking van operatoren (geheimhouding van productieproces), onvoldoende toelichting van de voordelen en de inspanningen die geleverd moeten worden voor de organisatie ervan.

5. Feedback FAVV

Autocontrole is een verplichting voor alle operatoren in de voedselketen. Het controleprogramma is een verplichting voor de bevoegde overheid. De mogelijkheid tot uitwerken van een SBP bestaat reeds lang. Jaarlijks wordt er hieromtrent een toelichting gegeven tijdens het RC op het moment dat het analyseprogramma toegelicht wordt. Er kan dus reeds enige tijd rekening gehouden worden met de SBP.

Het recht op verdediging is enkel van toepassing op officiële monsters. Dit is zo voor monsters in het kader van het SBP maar was sowieso ook reeds zo voor monsters in het kader van de autocontrole.

Voor wat de communicatie van analyseresultaten betreft, deze kunnen steeds tijdens inspecties opgevraagd worden en er geldt steeds meldingsplicht.

Het FAVV is bereid minder monsters te nemen in het kader van het controleprogramma en de sector zou via SBP de kosten voor de operatoren kunnen reduceren. Bovendien kan het een belangrijk middel zijn om export mogelijk te maken. Er is dus een duidelijke win-win voor beide partijen.

Rekening houdende met de geïdentificeerde belemmeringen worden hieronder enkele mogelijke pistes geformuleerd door het FAVV tot stimulatie van SBP.

- Eventueel meer gewicht geven aan SBP om zo bepaalde analyses te verminderen? Op welke manier? De vrijgemaakte middelen zouden elders geherinvesteerd kunnen worden (andere analyses of inspecties). (~ meer uitwisseling van gegevens en resultaten vereist).
- Groepsaankopen voor bemonstering / analyses. (~schaalvoordeel bij de labo's)
- De WG adviezen van het RC kan een advies ontwikkelen over hoe de sector zelf haar eigen leden zou kunnen stimuleren. In functie daarvan zou er vervolgens een gemeenschappelijk SBP (bv. o.a. voor heel de sector TRA of bij voorkeur voor heel de voedselketen) uitgewerkt kunnen worden door de sector.

Bijlage 1 – voorwaarden SBP in het kader van het controleprogramma van het FAVV

Wanneer een vermindering van het analyseprogramma overwogen wordt teneinde rekening te houden met een sectoraal bemonsteringsplan (SBP), moet minimum aan de volgende voorwaarden voldaan zijn:

1. de weerhouden methodologie voor de ontwikkeling van het SBP moet door het Wetenschappelijk Comité van het Agentschap geëvalueerd worden en hierbij moeten de aanbevelingen van deze laatste in overweging genomen worden;
2. het aantal analyses per gevaar en per matrix moet voortvloeien uit de toepassing van de methodologie bedoeld in punt 1. De inhoud van het SBP moet schriftelijk aan het Agentschap gecommuniceerd zijn;
3. de gevaren/matrices waarop de verlaging betrekking heeft, moeten deel uitmaken van het SBP van het lopende jaar en moeten in het SBP van het volgende jaar behouden blijven (complementariteit van de bemonsteringsplannen);
4. qua aantal operatoren en productie wordt het SBP uitgevoerd door een representatief deel van de sector;

² Indien met residuechten wordt verwezen naar de retributies: OCR: voor een aantal officiële controles moeten verplicht vergoedingen worden geïnd (art. 79). Indien deze berekend worden, moeten o.a. de door officiële labo's in rekening gebrachte kosten van bemonstering en laboratoriumanalyses, -tests en -diagnoses in rekening worden gebracht (art. 81, g).

5. de monsters van het SBP worden genomen volgens de officiële methodes, minstens voor een deel door ISO 17020-geaccrediteerde organismen en de analyses worden uitgevoerd in laboratoria die ISO 17025 geaccrediteerd zijn voor de betrokken parameter-matrix;

6. de laboresultaten van het SBP en de opvolgingsmaatregelen worden regelmatig aan het FAVV meegedeeld en zijn gelijkaardig aan de officiële controleresultaten (het is immers van belang zich te vergewissen van de overeenstemming tussen de conclusies en de gevolgen die voortvloeien uit de verschillende controles);

7. de interpretatie van de resultaten van het SBP berust op dezelfde criteria als de criteria die het Agentschap aanwendt. Dit betekent meer bepaald dat de sector identieke actielimieten toepast als deze toegepast door het FAVV.

Bijlage 2 – valorisatie van reeds genomen monsters

*** De onderstaande tabel is een ontwerp en is bijgevolg nog niet van toepassing ***

Bemonstering georganiseerd door	Reden voor bemonstering	Kan de <u>operator</u> rekening houden met deze monsters met het oog op het bepalen van het aantal wettelijk verplichte analyses?	Kan de <u>operator</u> rekening houden met deze monsters bij het bepalen van het aantal monsters, te nemen i.k.v. zijn ACS (~andere dan wettelijk expliciet vereist)	Kan de <u>sector</u> rekening houden met deze monsters bij het bepalen van het aantal monsters i.k.v. het SBP?	Kan het <u>FAVV</u> rekening houden met deze monsters bij het bepalen van het aantal monsters i.k.v. het CP? ³
Operator	In de wetgeving "expliciet" verplichte analyses (vb. gehakt vlees bij slager, analyses op putwater, dioxines in veevoeder, dierlijke eiwitten in diervoeder, ...)	= het doel	Ja, maar enkel indien de operator in zijn ACS tot de conclusie komt dat er meer analyses noodzakelijk zijn dan de wettelijk verplichte	Nee	Ja ⁴
Operator	In het kader van zijn ACS (gevaaranalyse) (~andere dan wettelijk vereist)	nvt	= het doel	Nee	Ja ⁵
Sector	In het kader van het SBP (met het oog op reductie aantal FAVV-stalen i.k.v. CP)	Ja, maar enkel: - indien het monster van het SBP genomen is bij	Ja, maar enkel indien relevant voor zijn bedrijf, zijn producten en zijn processen	= het doel	Ja, indien voldaan aan de voorwaarden (wetenschappelijk onderbouwd, ...)

³ De voorwaarden moeten dezelfde zijn als voor de monsters en analyses, gerealiseerd door het FAVV.

⁴ Ja, voor zover realistisch en opportuun. Bovendien, rekening houdende met:

- VO 882/2004, art. 3(1): De lidstaten zorgen ervoor dat de officiële controles regelmatig en op basis van een risicobeoordeling worden uitgevoerd om de doelstellingen van deze verordening te bereiken, rekening houdend met: ... c) de betrouwbaarheid van de eigen controles die reeds zijn uitgevoerd, en d) alle informatie die zou kunnen wijzen op niet-naleving.
- OCR, art. 9(1): De bevoegde autoriteiten verrichten regelmatig met passende frequentie risicogebaseerde officiële controles met betrekking tot alle exploitanten, en houden daarbij rekening met: ... d) de betrouwbaarheid en de resultaten van eigen controles die door de exploitanten of op hun verzoek door een derde zijn verricht, ook, waar passend, die van particuliere kwaliteitsborgingssystemen, om na te gaan of de in artikel 1, lid 2, bedoelde regels worden nageleefd, en e) informatie die erop kan wijzen dat de in artikel 1, lid 2, bedoelde regels niet worden nageleefd.

		<p>deze operator, en</p> <ul style="list-style-type: none"> - de wettelijke analysefrequentie minimaal één analyse per lot is en/of groter dan eenmaal per trimester <p><i>(waarbij indien één analyse per lot wordt vereist, het monster betrekking heeft op het lot dat wettelijk bemonsterd zou moeten worden)</i></p>			
FAVV	In kader van het CP	<p>Ja, maar enkel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - indien het monster van het CP genomen is bij deze operator, en - de wettelijke analysefrequentie minimaal één analyse per lot is en/of groter dan eenmaal per trimester <p><i>(waarbij indien één analyse per lot wordt vereist, het monster betrekking heeft op het lot dat wettelijk bemonsterd zou moeten worden)</i></p>	<p>Ja, indien relevant voor zijn bedrijf, zijn producten en zijn processen</p> <p>(indien het monster van het FAVV genomen is bij deze operator)</p>	Nee	= het doel